

8 UKÁZKY CHYB PŘI PSANÍ V PRAXI

Tato kapitola pedagogicky naplňuje vzorec tzv. odstrašení příkladem. Jejím **cílem je prakticky představit mnohé z chyb, před kterými jsem v předchozích částech učebnice varoval a kterých se pisatelé textů často dopouštějí.** Ukázky jsou převzaty z konkrétních prací, které odevzdali studenti Právnické fakulty UP, takže je jasné, že se nejedná pouze o virtuální či pracně vymyšlené hrozby. Přiznávám, že výběr příkladů je arbitrární a nelze postihnout všechny problémy, které se vyskytují. Pamatujte také, že ačkoliv jsem se snažil vybrat příklady, které obstojí samy o sobě, stále jsou vytrženy z větších celků. Opakuji již poněkoličate, že psaní není matematika, proto zde kritizovaná záležitost může být v jiné situaci klidně i akceptovatelná, naopak, co zde doporučuji, se někdy uplatnit nemusí. **Psaní není o jediných správných odpovědích.** Bude však dobré, když se nad problémovými prvky alespoň zamyslíte a při psaní je vezmete na zřetel.

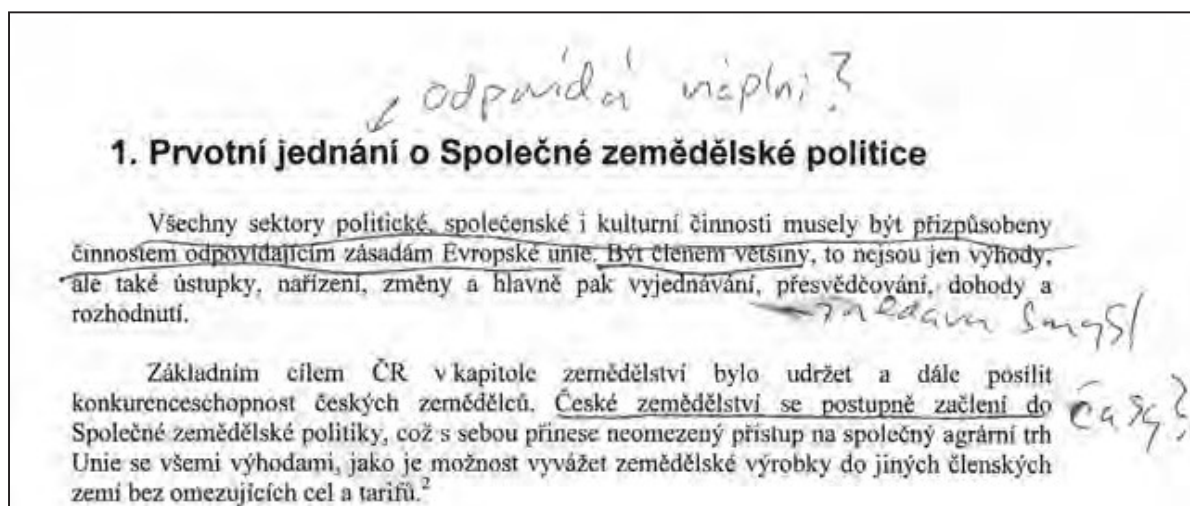
Všechny ukázky jsou z prací studentů celoživotního vzdělávání odevzdaných v roce 2007.⁷³⁾ Zadání bylo ve stručnosti následující: napsat seminární práci v délce 2 500 slov na téma „Dopady vstupu ČR do EU na český zemědělský sektor“. Název napovídá, že téma bylo vymezeno poměrně úzce, zvláště když rozsah práce byl omezený, a tudíž text musel být k věci. Zkuste si sami představit, o čem byste si jako čtenáři chtěli přečíst a co by bylo vaším „právem“ se dozvědět. Zvažte u každé ukázky, zda v ní uvedená část práce mohla přispívat k objasnění problému, který texty měly řešit.

Rukou psané komentáře v ukázkách jsou pozůstatkem opravování prací. Berte je v úvahu jen omezeně, bez celého kontextu práce nemusejí dávat vždy smysl.

8.1 Každá věta musí dávat smysl

Každá věta sama o sobě musí dávat smysl, **věty v souvětí nebo slovní obraty si nemohou vzájemně protirečit, každá myšlenka musí být dokončena a musí mít nějaký logický základ** („nepadá z nebe“). Podívejte se na první odstavec ukázky – z čeho vlastně plyne, že musíme být členem většiny?

⁷³⁾ U ukázek nejsou titulky, neboť obrázky by byly nadepsány stejně jako názvy podkapitol.

Z členství v EU? I kdybychom se přes tuto námitku přenesli, proč by se na člena většiny musely aplikovat všechny úkazy, které jsou dále vyjmenovány? Dává vůbec jazykově smysl napsat „být členem většiny jsou dohody a rozhodnutí“? V ukázce to spíš vypadá, že autor nevěděl jak začít, a tak jen zaplnil místo nelogickými a nicneříkajícími obraty.

Příklad:

Jak by bylo možné první odstavec textu přepsat, aby aspoň rámcově vyjadřoval možný autorův záměr? Odpověď není jednoduchá, neboť trochu pochybuji, že autor vůbec věděl, co chce napsat. Přesto by odstavec mohl být napsán zhruba takto:

„Přistoupení ČR do EU se zásadně projevilo ve většině oblastí života státu a jeho obyvatel, neboť bylo nutné náš právní řád i aplikaci práva přizpůsobit zásadám platným v EU. Členství v EU poskytuje širokou škálu příležitostí k prosazení národních zájmů v jednom z nejmocnějších subjektů mezinárodní politiky, charakter EU jako mnohostranného uskupení však zároveň znamená, že pro své záměry musíme ve vyjednávání získat podporu ostatních států a nadnárodních institucí. Ne vždy budou české postoje absolutně prosazeny, součástí „hry“ jsou proto též ústupky, případně dokonce nutnost podřídit se rozhodnutím, se kterými ČR při jejich přijímání nesouhlasila.“

Když budete vycházet z cizího zdroje, dejte si pozor, jakým způsobem a formou informaci převeźmete. Text v ukázce byl vytvořen v roce 2007, kdy ČR již byla členem EU tři roky. Nedává pak smysl, aby zde bylo spojení „české zemědělství se postupně začlení do...“, když už se dávno začlenilo. Svědčí to o tom, že autor vůbec neuvažoval nad tím, co píše, a pouze přebíral myšlenky odjinud bez jejich analýzy a zpracování. V takovém případě je navíc

velmi pravděpodobné, že přebíral informaci ze zdroje napsaného před rokem 2004 doslovně. Jelikož ale pasáž není v textu označena jako přímá citace, pozorný čtenář (a samozřejmě hodnotitel) odhalí takové jednání jako nepřímý plagiarismus.

8.2 Pozor na zbytečné výčty

1.1. Východiska Římské smlouvy¹ → výčet? proč výčty?

a) formulovala cíle společné zemědělské politiky:

- zvýšit produktivitu práce v zemědělství cestou technického rozvoje, zabezpečením racionálního rozvoje zemědělské výroby a optimálním využitím výrobních faktorů, zvláště pak pracovní síly,
- na daném základě pak zajistit zemědělskému obyvatelstvu přiměřenou životní úroveň, zvláště pak zvýšením individuálních příjmů osob zaměstnaných v zemědělství,
- stabilizovat agrární trhy,
- zajistit odpovídající nabídku potravinářských surovin a potravin, tj. dostatečnou úroveň zásobování obyvatelstva potravinami při nezbytné úrovni soběstačnosti,
- zajistit obyvatelstvu plně dostačující potřebu potravin za přiměřené ceny.

b) formulovala principy společné organizace trhu :

- princip jednoty trhu,
- princip vzájemné preference členských zemí,
- princip finanční solidarity v rámci společné strukturální a sociální politiky

c) stanovila postup, podle kterého měla být přijímána rozhodnutí a opatření Společné zemědělské politiky Radou ministrů na základě návrhu komise a po konzultaci s Evropským parlamentem.

¹ Výsledky jednání o podmínkách přistoupení ČR k EU. Ministerstvo zahraničních věcí, 29. srpen 2005. Dostupné na <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/pravo-eu/vysledky-jednani-o-podminkach/1000459/8020/>> #

² BEČVÁŘOVÁ, Věra. *Zemědělská politika*. Brno: Mendlova zemědělská a lesnická univerzita, 2001, s. 42.

³ BEČVÁŘOVÁ, Věra. *Zemědělská politika*. Brno: Mendlova zemědělská a lesnická univerzita, 2001, s. 43.

→ není dle noviny

Základem každé písemné práce je zpracování textu, podle toho také vypadá výsledek, jde o psaný text. Nejedná se o výpisky, které plní jiný záměr, totiž předat čtenáři (spíše studentovi) co největší množství informací v co nejstručnější podobě. Originalita je u výpisků na rozdíl od písemné práce spíše na škodu. Často jsou pro ně používány formy jako tabulky, řady odrážek nebo číslovaných položek. Odlišnost účelu a podoby obou forem (písemné práce versus výpisky) je věřím každému zřejmá.

Autor v ukázce text vůbec nezpracovává, pouze replikuje výčty cílů odjinud (odhlédneme teď od skutečnosti, že zakládat podkapitolu pouze na jednom zdroji je absolutně nevhodné a mělo by se činit pouze tehdy, jestliže to má nějaký rozumný účel). Takové výčty nemají pro čtenáře větší smysl a ze-

Velký důraz klade EU také na rozvoj venkova. Zemědělství a lesnictví jsou odvětví, která se nejvíce zabývají využitím půdy a mají tedy na život na venkově zásadní vliv. Jedná se především o vliv na sociální strukturu, ekonomickou životaschopnost a správu přírodních zdrojů a krajiny. EU poskytuje zemědělcům a obyvatelům venkova podporu např. na: školení o nových zemědělských technikách a živnostech provozovaných na venkově, pomoc mladým zemědělcům při zakládání podniků, zvyšování kvality produktů a podporu prodeje, opatření na zlepšení lesního hospodářství, zalesňování, podporu turismu, pomoc zemědělcům při plnění přísných norem EU, dodatečná zlepšení životních podmínek chovaných zvířat, zlepšení přístupu venkovských obyvatel k základním službám, obnovu vesnic a venkovských zařízení, modernizaci budov zemědělských podniků a jejich strojního vybavení, atd.⁸

jména nijak nepřispívají k celkovému cíli práce, dokládají naopak neschopnost pisatele si s obsahem podkapitoly poradit, jeho lenost předmětnou záležitost pochopit a nějak s ní dále pracovat či ji analyzovat.

Tím samozřejmě nechci tvrdit, že v textu nemůžete někde použít odrážky nebo výčet [za a), b), c) atd.], takové případy musí být ale organicky zařazeny do textu práce, nemohou tvořit jádro kapitoly (či dokonce celou kapitolu), musí být rozpracovány v dalším textu (či přímo v samotných odrážkách) a výčet by zároveň neměl být příliš dlouhý, optimálně do pěti položek.

Poukázal jsem na problematičnost bodových výčtů. Někteří pisatelé se to snaží obejít tak, že výčty nedávají do odrážek, ale zařadí do zdánlivě souvislého textu. Až na vizuální stránku věci je ovšem situace stejná jako v předchozím případě. U druhé zařazené ukázky autor chce příkladmo naznačit, co EU poskytuje zemědělcům, následně uvádí hromadu věcí, které mají zcela jiné podmínky užití, cíle, zdroje financování a podobně, chybí mezi nimi byt jen náznak vnitřní logiky a soudržnosti. Navíc, **když chcete uvést příklad, uveďte jeden, maximálně dva případy, jinak se nejedná o příklad, ale o širší výčet.** Kolik dalších příkladů ještě autor v ukázce mohl uvést? Moc by jich asi nebylo. Působí to stejně, jako kdybyste napsali, že třída 7.A má 29 žáků, například Adamce Tomáše, Bartošovou Janu [...] Žižku Jana atd. (a mezi nimi vyjmenovali všechny). Autora zřejmě k zařazení vedla snaha zabrat místo a zcela vyčerpat uvedený zdroj (jinými slovy, opět lenost a neschopnost analýzy). Ani tento výčet nebyl v dalších částech kapitoly nebo práce nijak rozpracován, čímž se stává zbytečným.

Z formálního hlediska upozorňuji, že nedává velký smysl uvádět na začátku výčtu termín „například“ a na konci „atd.“, jedná se o pleonasmus. Oba ter-

míny navíc nemají zcela shodný význam, u „například“ čtenář pocitově očekává právě jen jeden příklad, značka „atd.“ ukončuje výčet po několika položkách, aby nebylo nutné vypisovat celý okruh.

8.3 Odstavec (část textu) musí dávat smysl

I u odstavce platí to samé, co u věty, měl by předat souvisle nějakou myšlenku, informaci. Text má odněkud někam plynout v logických vazbách. Odstavec nemůže být shlukem na sobě pouze velmi volně (pokud vůbec) závislých faktů, které dohromady vytvářejí jen zmatek či si dokonce protirečí. Pamatujte na příklad s narozeninovou oslavou? Ukázka je typickým příkladem takového přístupu. Pokud byste chtěli někomu říci něco o zemědělské politice v ČR, začali byste údajem, kolik půdy je pronajato? Každou skutečnost, kterou uvedete, je třeba řádně vysvětlit a využít ve své argumentaci, ne ji pouze naznačit. Třeba poslední věta – pracuje se s onou (celkem zajímavou) přímou citací? Z uvedeného odstavce mám pocit, že autor nám bez ladu a skladu sdělil vše, co kde našel a vyčetl, aniž by nad tím uvažoval či posoudil, jestli daný zdroj a jím tvrzený fakt vůbec přispívá k naplnění celkového cíle práce. Jinými slovy, zdroje řídily jeho, nikoliv naopak. Povšimněte si složité stavby některých vět a odborných termínů v nich uvedených (například trojgenerační zadluženost).

proč je to rozpor?

2 Zemědělská politika

2.1 Zemědělská politika v ČR

77. vlastního začátku

92% veškeré zemědělské půdy je pronajato. To způsobuje nestabilitu a úvěrování. Navíc u nás panují rozpory. 5% největších farem obhospodařuje 75% půdy.¹ To je ještě důsledek kolektivizace z 50. let. Dalšími nelichotivými faktory je až třígenerační zadluženost velkých podniků a velké rozdíly ve výkonnosti podniků.² Po revoluci se v Československu ekonomicko zemědělská situace zhoršila. Většina tržních institutů postrádala jakoukoli strategii pro marketing nebo management a celkový nedostatek zdrojů pro technickou, technologickou nebo biologickou výrobu.³ Situace se ještě víc vyhroutil po vstupu nadnárodních řetězců typu Tesco, Ahold a Carrefour. Podle Petra Zahradníka je v ČR „nízký podíl regulované zemědělské produkce na celkovou produkci.“⁴

co to znamená?

citace

jen citace bez vysvětlení

¹ DOUCHA, Tomáš. Zemědělství ČR a vstup do EU [online]. VUZE. [cit. 17. února 2007]. Dostupné na <http://209.85.129.104/search?q=cache:n_QUA-vFTgAJ:www.vvmppskia-uni.cz/download.asp%3Fid%3D321+ZEM%4%9AD%4%9AISTV%4%3%RD+%4%BCR+Doucha&hl=cs&ct=clnk&cd=5&gl=cz&lr=lang_cs>

² DOUCHA, Tomáš. Zemědělství ČR a vstup do EU [online]. VUZE. [cit. 17. února 2007]. Dostupné na <http://209.85.129.104/search?q=cache:n_QUA-vFTgAJ:www.vvmppskia-uni.cz/download.asp%3Fid%3D321+ZEM%4%9AD%4%9AISTV%4%3%RD+%4%BCR+Doucha&hl=cs&ct=clnk&cd=5&gl=cz&lr=lang_cs>

³ KLVAČOVÁ, Eva. Přehled české zemědělské politiky. 1998, s. 532, č. 15, s. 532-533

⁴ ZAHRADNÍK, Petr. Vstup do Evropské unie. Přílohy a náklady Konvergence, 1. vydání. Praha: C.H.BECK, 2003, s. 254

Zprvč jsem již připomínal, že takové termíny musí být vysvětleny nebo nepoužívány. Zadruhé, což je závažnější, to svědčí o komplexním přebírání ze zdroje ve smyslu přímé citace, aniž ta by byla přiznána (plagiarismus).

8.4 Vztah mezi názvem kapitoly a jejím obsahem

Čtenář po přečtení názvu kapitoly očekává, že se v ní dozví odpověď na otázku (problém, popis skutečnosti), která vyplývá z nadpisu. V opačném případě se cítí podveden a zaujímá k práci vnitřně (nebo otevřeně) negativní postoj, neboť ho okrádá o čas. Jestliže kapitola slibuje věnovat se stavu českého zemědělství před vstupem ČR do EU, pak bude pro čtenáře nepřijemným překvapením, že se ve skutečnosti dozví (jen okrajově) něco o financování sektoru a pak podrobněji o jednotlivých finančních nástrojích EU, které poskytovaly předvstupní pomoc zemědělcům. Tyto záležitosti pokrývají asi tak 2% podíl v problematice „stavu českého zemědělství před vstupem“,

2. STAV ČESKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ PŘED VSTUPEM ČR DO EU

už se neodpovídá obsahu kapitoly

„Rozhodující podíl na financování realizace agrární politiky zaujímá státní rozpočet. Jedná se o přímé podpory, které jsou realizovány prostřednictvím nenávratných dotací na základě podpůrných programů, které schvaluje Poslanecká sněmovna spolu se zákonem o státním rozpočtu.“³ Dále je nutné zmínit Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. (PGRLF), jehož hlavní funkcí je poskytování dotací a garancí, které sám poskytuje podnikatelským subjektům. Tyto finanční zdroje čerpá z financí plynoucích ze státního rozpočtu. Kromě hlavní, již zmíněné, činnosti, kterou je poskytování dotací a garancí, se Fond zapojil i do řešení následků povodní z let 1997 a 2002.⁴

časy, už je rok 2007

ČR využívá podporu z předvstupních programů EU. Jedná se o programy Phare, ISPA a program SAPARD.⁵

Phare

„Program, jehož prostředky Česká republika využívá od roku 1990, je hlavním zdrojem finanční a technické pomoci zemím střední a východní Evropy. Do května 2002 bylo přímo pro ČR přiděleno z fondů Phare 993,5 mil EUR (30,8 mld. Kč).“⁶ Od vstupu ČR do EU je program Phare nahrazen strukturálními fondy.⁷

ISPA

Předvstupní fond ISPA slouží kandidátským zemím splnit požadavky EU týkající se dopravy a životního prostředí, které je mimo jiné ovlivňováno zemědělstvím.

pro přímou citaci?

kterou si autor vymezil v názvu kapitoly. Jinými slovy, nejsou zdaleka rozhodující v kontextu plánovaného obsahu kapitoly. Svědčí to o tom, že autor sice věděl, co po něm vyučující chce (název kapitoly odpovídá tomu, co v práci mělo být), ale jelikož nedokázal nějak rozumně tematiku zpracovat, tak tam včlenil zrovna to, co bylo v jím získaných zdrojích po ruce, aniž by zvážil následky svého postupu.

Možností by samozřejmě též byla změna názvu kapitoly, aby nadpis odpovídal jejímu obsahu, v případě zadaného tématu by však velmi obtížně bylo naplněno zadání. Sami cítíte, že při psaní je výhodnější postupovat tak, aby obsah kapitol odpovídal osnově a vašemu plánu. Přejmenovávat následně zcela kapitoly na základě překvapení, co že se vám v textu „urodilo“, není zcela optimální. Rozumně zpřesnit název kapitoly po dokončení jejího textu samozřejmě na závadu není.

Asi jste si již při čtení ukázky povšimli, že špatná je rovněž struktura daného textu. Přímé citace neplní svůj účel, věty a podkapitoly nedávají smysl a nenavazují na sebe. Jen výjimečně lze kapitolu začínat přímou citací, ta pak musí být úderná, dalo by se to přirovnat k dobře mířené ráně na solar. V takovém případě se autor ve zbytku kapitoly (práce) k uvedené citaci nějakým způsobem negativně nebo pozitivně staví. Přímá citace plní svým způsobem účel nahrávky na smeč.

Příklad:

„Ekonomické stimuly prezidenta Obamy jsou cestou do pekel,“ řekl v Evropském parlamentu český premiér Mirek Topolánek.⁷⁴⁾ Takový názor je mezi mnoha ekonomy i politiky velmi rozšířený.⁷⁵⁾ Cílem mého článku je dokázat, že empirické důkazy o vývoji růstu nezaměstnanosti a výši investic veřejného sektoru v posledních 12 měsících jednoznačně kritiku Topolánka i dalších vyvracejí.

Upozornit musím na odstrašující vizuální úpravu textu v ukázce (zarovnání, mezery mezi odstavci, zvýraznění kapitol).

8.5 Struktura práce

Obsah práce nemá jen formálně-orientační význam, ale odráží ve velké

⁷⁴⁾ KAISER, Jiří. Topolánek přirovnal ve Štrasburku Obamovu politiku k cestě do pekel. *MF Dnes*, 20. března 2009, s. A1.

⁷⁵⁾ Viz například (doplníte citace uvedených autorů).

míře osnovu vašeho textu. Čtenář by po jeho shlédnutí měl vědět, co ho v práci čeká a odkud kam výklad povede. **Mnoho čtenářů se rozhoduje, zda text přečte, zejména podle obsahu.** I obsah proto má vyprávět onen vzpomínaný příběh.

Předkládaná ukázka je zdánlivě logicky uspořádaná na základě chronologické metody, k tomu formálně přesně naplňuje cíl práce (situace před vstupem a po něm). Připomeňme si ale, že každá **práce má zpracovávat problémy, odpovídat na ně, poskytovat analýzu.** Nejedná se o statistickou ročenku. Většina otázek spojených se zemědělstvím jistě není ohraničena konkrétním časovým rozmezím jednoho roku, ale je vymezena jinými faktory jako je financování, přístupnost dotací, vylidňování a stárnutí venkova, konkurence produkce z jiných zemí atd. Vy sice nevidíte celou práci, prozradím vám ale, že její obsah odpovídal vymezeným názvům kapitol. Autor v nich sděloval, kolik se čeho který rok vypěstovalo a jaký byl vliv počasí na výši sklizně. Asi souhlasíte, že takové řešení neodpovídá vůbec zadání a svědčí opět o tom, že pisatel si ulehčil práci a upřednostnil jednoduchý soupis nalezených dat před důkladnou analýzou.

Podobně druhý obsah naznačuje strukturální problémy práce. Připomeňte si tvorbu osnovy se zásadami rovnocennosti a podřízenosti a nadřízenosti. Ani při nejlepší vůli nevidím v ukázce přímou souvislost mezi jednotlivými kapitolami, práce je pouze souborem několika sice zemědělství se dotýkajících, ale jinak spolu vzájemně nesouvisejících témat. Logika vývoje textu v pořadí zemědělství a jeho vliv na trhu-kvóta-dotace-ekologie není žádná. Obsah samotný trpí dalšími problémy: do očí bijící jsou pravopisné chyby, je zbytečné, aby kapitola měla pouze jednu podkapitolu (musí být aspoň dvě, jinak dělení neplní účel). Například co se dozví čtenář z kapitoly „kvóta“, když podkapito-

2		
OBSAH:		
1	ÚVOD	3
	1.1 Rozvržení seminární práce	3
	1.2 Vymezení použitých zdrojů	3
2	STAV ZEMĚDĚLSTVÍ PŘED VSTUPEM ČR DO EU	4
	2.1 Zemědělství v roce 2002	4
	2.2 Zemědělství v roce 2003	4
3	STAV ZEMĚDĚLSTVÍ PO VSTUPU ČR DO EU	6
	3.1 Zemědělství v roce 2004	6
	3.2 Zemědělství v roce 2005	6
	3.3 Zemědělství v roce 2006	6
4	ZÁVĚR	8
5	BIBLIOGRAFIE	9

OBSAH	
1. Úvod.....	3
2. České zemědělství a jeho vliv na trhu.....	4
2.1 České zemědělství po Revoluci.....	4
2.2 České zemědělství po rozdělení Československa.....	4
2.3 České zemědělství po vstupu do Evropské Unie.....	4
3. Kvóta.....	5
3.1 Co jsou to kvóta.....	5
4. Dotace Evropské Unie.....	6
4.1 Co jsou to dotace.....	6
4.2 Postup při žádosti o dotaci.....	6
5. Ekologie v českém zemědělství po vstupu do Evropské Unie.....	6
6. Závěr.....	7
7. Zdroje použitých informací v seminární práci.....	7

la je nazvaná „co jsou to kvóta“ [sic]? Pouze definici tohoto termínu? Například dopad kvót na zemědělský sektor není důležitý?

Oba obsahy trpí v neposlední řadě mnohokrát diskutovaným nešvarem, a to **přílišnou roztržitostí textu**. Když se podíváte do kteréhokoliv odborného článku nebo knihy, tak jistě nevypadá tak, že by každý odstavec byl zároveň (pod)kapitolou. **Na krátkém úseku nedokážete myšlenku náležitě rozvinout**. U zde představených obsahů vychází v průměru několik podkapitol na stránku, což není normální. **S tím souvisí též další chyba, totiž přílišné ambice autora**. Například u druhé ukázky jsem již kritizoval, kolik otázek chce autor řešit. V kapitole 2, která je dlouhá pouze JEDNU stranu (vše na s. 4), se rozhodl popsat situaci českého zemědělství od roku 1989 do roku 2006. Myslíte si, že je to proveditelné? Můžete si to vyzkoušet, já tvrdím, že to by na takovém omezeném prostoru nedokázal ani největší odborník, pokud by se neměl uchýlit k těm nejobecnějším floskulím. Platí to samé, co jsem říkal o tématech jako je druhá světová válka. Upozorňuji znovu, že **strukturu práce je třeba velmi dobře promyslet vzhledem k vymezené délce textu a soustředit se skutečně na dané téma**, nikoliv se pokoušet pokrýt všechno a přitom v konečném důsledku nevysvětlit nic pořádně.

Pamatujte, že osnova (potažmo obsah) je kostrou práce, jestliže je špatně roslá (vystavěná), ani sebekvalitnější maso a kůže (samotný text) nepomohou k postavě ztepilého junáka či modelky.

8.6 Přílišné odkazování

Klíčovým východiskem psaní odborných textů je vyhnout se plagiarismu. Začínající pisatelé pak ale někdy ve snaze splnit „úkol“ zacházejí do opačného extrému, totiž že odkazují na zcela všechno a každá věta je zakončena odkazem na zdroj, kde myšlenku našli. Neříkám, že to je přístup absolutně špatný, taková práce je většinou akceptována a rozhodně jde o lepší variantu, než neodkazovat vůbec nebo odkazy zatajovat. Tato strategie však působí nepřírozeně. Podobně by možná mohl postupovat marťan, který by se snesl na Zemi a všechno by pro něj bylo nové, proto by každou informaci musel načerpat z jím citovaných zdrojů. Vzpomínáte si na způsob učení robota v ve své době velmi populárním filmu „Číslo 5 žije“? U člověka s jistou úrovní všeobecných znalostí to ale svědčí o tom, že zcela nepochopil význam kategorie obecně známé informace. Například tvrzení, že se ČR zapojila vstupem do EU do společných politik, je asi samo o sobě samozřejmé i bez doložení v literatuře.

Kořeny těchto problémů se datují do 70. let 20. století, kdy se ukázalo být zemědělství příliš výkonné, tzn. že oproti předchozímu cíli dosáhnout dostatku potravin se naopak objevil těžko řešitelný problém nadprodukce.²⁴ Dalším problémem byl postoj států mimo ES, zejm. USA, které CAP kritizovaly, neboť se jí cítily ohroženy. První významnější reforma přišla v roce 1992 v souvislosti s Maastrichtskou smlouvou. CAP se měla změnit tak, aby byla snížena nadprodukce – byly stanoveny kvóty na některé produkty, sníženy výkupní ceny, které byly navíc nahrazovány přímými platbami.²⁵ Dalším důvodem změn jsou náklady na CAP, které tvoří 42% rozpočtu EU.²⁶ Rozšířením EU v květnu 2004 se zvýšil počet zemědělců v EU o téměř 70%.²⁷ Na reformě trvají i USA a potažmo Světová obchodní organizace (WTO).²⁸ Existuje radikální návrh na reformu – tzv. Sapirova zpráva vypracovaná pro předchozí Evropskou komisi pod vedením Romana Prodiho, podle níž by na CAP připadalo z rozpočtu EU pouhých 15%.²⁹ Radikální reforma však naráží na odpor zejm. Francie. Výsledkem je prozatím kompromis dojednaný britským předsednictvím EU ve schváleném rozpočtu na období 2007-2013, který však nové členské státy znevýhodňuje.³⁰

Je tedy zřejmé, že reforma CAP je nevyhnutelná, byť k celkové zásadní reformě prozatím nedošlo, ta se odsunuje zřejmě k horizontu roku 2013. V mezidobí však probíhají dílčí reformy tzv. sektorových politik, které jsou však rovněž významné, jak bude pojednáno dále.

Mezitím, co se připravuje a postupnými kroky zavádí reforma CAP, se však začíná ukazovat, že první údaje o dopadech vstupu do EU na české zemědělství byly příliš optimistické. I když se zřejmě ještě nedá mluvit o trendu, klesá produkce u komodit jako je vepřové, hovězí a drůbeží maso, ovoce, zelenina, vejce či brambory, kde se stáváme nesoběstačnými.³¹ Údaje Agrární komory ČR (AK ČR) hovoří o tom, že nadále jsme soběstační jen v obilovinách, mléku a mléčných výrobcích. Podle prezidenta AK ČR Jana Veleby začalo záporné saldo zahraničního obchodu vzrůstat po vstupu do EU, a to např. v obchodu s vepřovým a drůbežím masem čtyřikrát.³² Důsledkem je již nyní úbytek výměry polí, které se přeměňují v louky a pastviny.³³ Ztráta soběstačnosti se tedy týká i takových tradičních komodit, jako jsou např. brambory, kdy v jejich produkci je Česko nesoběstačné poprvé v historii.³⁴

4. STAV ČESKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ PO VSTUPU ČR DO EU

Česká Republika se stala právoplatným členem EU ke dni 1.5.2004 spolu s Estonskem, Kypr, Litvou, Lotyšskem, Maďarskem, Maltou, Polskem, Slovenskem a Slovinskem. Vstup ČR do Evropské unie znamená také její aktivní zapojení do struktury EU a do rozsáhlého spektra společných politik EU (dopravní, obchodní, zemědělská).²³ Historie mluví sama za sebe. Společná zemědělská politika je jednou z nejstarších společných politik EU, její právní zakotvení můžeme nalézt již ve smlouvě z roku 1957.²⁴ Vývoj Společné zemědělské politiky zaznamenal vzestup i pád, s čímž je spojena také její reforma.²⁵ Významně se na ni podílel komisař pro zemědělství, její zastávce, Franz Fischler.²⁶ Vzhledem k existenci dotací, kvót, cel, jsou nepřímo stanoveny 3 typy cen: cílová, minimální a práhová.²⁷ Dodnes je hlavním zdrojem financí pro Společnou zemědělskou politiku Evropský zemědělský garanční a orientační fond (EAGGF).²⁸

NOVINKY pro zemědělce po 1.5.2004

Čeští zemědělci museli dodržovat podmínky, které byli součástí přístupové smlouvy (viz výše), museli se aklimatizovat na společnou evropskou legislativu a především museli přijmout, dle mého názoru, diskriminující pravidla financování dojednaná do roku 2013.²⁹ Program SAPARD je nahrazen Operačním programem, který na něj navazuje. Jedná se o podporu zemědělské prvovýroby, zajištění trvale udržitelného rozvoje venkova, a³⁰ „ČR využila při čerpání finančních prostředků z EU princip jednotné platby na plochu,“ jejíž podmínkou je samozřejmě evidence zemědělské půdy. Dále pak využívá platby z národních zdrojů (TOP-UP)³¹ Po summitu Světové obchodní organizace v prosinci 2005 požádali její zástupci EU o zrušení exportních dotací do roku 2013, které jsou v rozporu se světovým liberálním trhem.³²

Přístup ve stylu „za vším odkaz“ je navíc problematický pro obsah práce. Většinou znamená, že pisatel chce sdělit dlouhou řadu faktů, aniž by je nějakým způsobem vysvětlil či s nimi pracoval, což samozřejmě není v souladu s obecnými cíli písemných prací. Typickou ukázkou je druhý příklad. Čtenář se dozví množství údajů (pracovně mnou nazývané „výkřiky do tmy“), které na sebe nenavazují a nepřispívají k celkovému cíli textu, pokud ten vůbec existuje. Čtenář si proto bez širších souvislostí a analýzy dokáže všechna fakta zapamatovat pouze velmi obtížně.

Zdůrazňuji ale: **Tento bod vás nemá odrazovat od citování** a nejde se na něj ani vymlouvat, kdybyste byli obviněni z plagiarismu. **V případě, že si nejste jisti, zda odkaz zařadit nebo ne, vždy zvolte uvedení odkazu.** Je to otázka citu, jsem však přesvědčen, že ony nuance univerzitní student dokáže rozlišit.

8.7 Problematika „koláže“

Pro začínající autory, zvláště ty neznalé tématu, o kterém mají psát, je velkou hrozbou již několikrát diskutované přílišné ovlivnění zdroji, které pisatel nedokáže objektivně a kriticky zpracovat a využít. Jeden z výsledků, který to může mít, je naznačený v ukázce, nazývám ho pracovně koláž. Spočívá v tom, že **autor převede myšlenku ze zdroje do jednoho odstavce textu a nakonec pasáže uvede odkaz.** V dalším odstavci udělá to samé. Práce je pak složená z odstavců, na jejichž konci je vždy citace zdroje. Problém je, že pisatel na nit (text práce) nasazuje jednotlivé korálky (odstavce), aniž ty by na sebe vždy navazovaly a tvořily dokonalý náhrdelník (vyústění práce). Cílem pisatele není dobrat se odpovědi zpracováním a analýzou informací, ale poskládat za sebe údaje ze zdrojů tak, aby to bylo co nejméně časově náročné a nemusel u toho moc uvažovat, přitom ale nemohl být obviněn z plagiaris-

8

měl za cíl podporovat ekonomické a sociální transformační procesy, usnadnit kandidátským zemím přechod do společného zemědělství a připravit tyto země žádající o vstup do EU na co nejefektivnější využívání výhod vyplývajících z členství.¹²

3.3 Program SAPARD v České republice

Odpovědnost za přípravu programu SAPARD převzalo v ČR Ministerstvo zemědělství (MŽem) a Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR). Tyto dvě ministerstva rozhodla, že zdroje budou využity v poměru 2:1 (zemědělství : rozvoj venkova).¹³

„Plán byl schválen Nařízením Komise C(2000) 3105 final dne 26. října 2000 jako Program rozvoje zemědělství a venkova České republiky v souladu s článkem 4 odst. 5 Nařízení Rady (ES) č.1268/1999. Česká verze přijatého plánu byla společně se stanoviskem Ministerstva životního prostředí předložena Vládě ČR v prosinci 2000. Plán byl schválen 7. března 2001 rozhodnutím č. 218/2001.“¹⁴

V současnosti Česká republika vyjednala, oproti konkurenci ostatních členských států EU, jeden z největších nárůstů dotací zejména pro sféru rozvoje venkova, hlavně díky účinnému čerpání prostředků z výše zmíněného předvstupního programu SAPARD.¹⁵

mu. Je zřejmé, že při takové strategii není většinou využita kategorie obecně známých informací, rovněž rozlišování mezi přímými a nepřímými citacemi neplní účel, podívejte se na nelogické zařazení přímé citace v ukázce. Zcela chybí analýza nebo vlastní pohled na problém. Jedná se v konečném důsledku o soubor výpisků svého druhu (s odkazy), které jsou řazeny za sebe tu s větší, tu s menší logikou. U takové práce možná nedochází k plagiarismu, ale svým obsahem neplní hlavní účel, tedy odpovídat na vymezenou otázku (neřeší problém).